

סיון התשע"ז

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

השפעתו של חטא המרגלים על עם ישראל

לפרשת שלח-לך (על פי שיעורים של הרב תמיר גרנות והרב יעקב מדן)

1. גמרא שבת קטו ע"א:

בעא מיניה רב הונא בר חלוב מרב נחמן: ספר תורה שאין בו ללקט שמונים וחמש אותיות, כגון פרשת ויהי בנסע הארץ מצילין אותה מפני הדליקה, או אין מצילין? ... תנו רבנן: "ויהי בנסע הארץ ויאמר משה"; פרשה זו עשה לה הקדוש ברוך הוא סימניות מלמעלה ולמטה, לומר שאין זה מקומה. רבי אומר: לא מן השם הוא זה, אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו. כמאן אזלא הא דאמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן: "חצבה עמודיה שבעה" (משלי ט', א') - אלו שבעה ספרי תורה? כמאן? כרבי.
 2. במדבר י', ל"ג-יא"ג:

ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים... לתור להם מנוחה... ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה'... ויקרא שם המקום תבערה כי בערה במ אש ה'.
 3. שמות ג':

(ח) וְאָרְדָּ לְהַצִּילוּ מִיַּד מִצְרַיִם וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאֶרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל מְקוֹם הַפְּנִיעֵי וְהַחֲתִי וְהָאֲמָרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחֲוִי וְהַיְבוֹסִי:
 4. שמות ו':

(ה) וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נִאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבָדִים אֲתֶם וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי: (ו) לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזָרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים: (ז) וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהִיִּיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם: (ח) וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יְדֵי לְתֵת אֶתָּה לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב וְנָתַתִּי אֶתָּה לְכֶם מוֹרָשָׁה אֲנִי ה':
 5. שמות י"ט, ה':

"ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי..."
 6. ויקרא כ"ו, א'-י"א:

"אם בחוקותי תלכו... - ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם" הרב תמיר גרנות:
 7. הרב תמיר גרנות:

התורה עד פרשת המרגלים חסרה לחלוטין מרכיבים של חוקה מדינית: אין בה ארגון משפטי-מדיני, אין שלטון אזרחי, אין חוקי צבא ומלחמה, אין התייחסות לסביבה המדינית, ואין גם התייחסות למעבר ממצב של נוודות וריכוז לאומי למצב של עם היושב בארצו רחבת הידיים מצד ההשלכות על המוסדות הדתיים ודרכי עבודת אלוקים. לשון אחרת: אין בה את פרשות ראה ושופטים, כלומר חסרה בה לגמרי החוקה המדינית המצויה בספר דברים. ...

הקונספציה הדתית המוליכה את המסע הראשון לארץ ישראל היא של שלטון אלוקי מוחלט (תיאוקרטיה): לא רק שלטון במובן המדיני, כי אם כל סדרי ההנהגה וההתנהלות במציאות ממשיכים לגמרי את תפיסת יציאת מצרים. דומה כי צבא ישראל, אשר מכינים אותו בראשית ספר במדבר, הוא צבא של תסי"ס, צבא על מדי א': דגלים, בתי אבות, סדר מופתי; ה' יפיץ את אויביו, ועם ישראל יבוא בעקבותיו בהדר ובחוצצרות.
 8. דברים פרק א':

(לד) וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹל דְּבָרֵיכֶם וַיִּקְצַף וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר: (לה) אִם יִרְאֶה אִישׁ בְּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדּוֹר הַרְעָה הִזָּה אֶת הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי לְתֵת לְאַבְתָּיִכֶם: ...

(לז) גַּם בֵּי הַתְּאֲנָף ה' בְּגִלְלַתְכֶם לֵאמֹר גַּם אֶתָּה לֹא תִבָּא שָׁם:
 9. דברים פרק ג':

(כו) וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ אֵל תוֹסֹף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הִזָּה: 10. הספרי קלז ורש"י במדבר כ"ז, יג:
- "בכל מקום שכתב מיתתם - כתב סורחנם. לפי שנגזרה גזירה על דור המדבר למות במדבר בעוון שלא האמינו,

לכך ביקש משה שיכתב סורחנו שלא יאמרו - אף הוא מן הממרים היה. משל לשתי נשים שלוקות בבית דין, אחת קלקלה ואחת אכלה פגי שביעית וכו'...להודיע שלא היתה אלא זו בלבד".

11. במדבר י"ד, ד :

"ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה."

12. במדבר י"ד, ה :

"ויפל משה ואהרן על פניהם לפני כל קהל עדת בני ישראל"

13. במדבר כ', ו :

"ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן. וירב העם עם משה ויאמרו ולו גוענו בגוע אחינו לפני ה'. ולמה הבאתם את קהל ה' אל המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו. ולמה העליתנו מארץ מצרים...ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד ויפלו על פניהם וירא כבוד ה' אליהם"

14. ראב"ע :

"ויבא משה ואהרן מפני הקהל - כדמות בורחים"

15. שמות ט"ז ב :

"ויאמר להם משה מה תריבון עמדי מה תנסון את ה'"

16. דברים רבה ט', ט :

"אמר לפניו (משה): ריבוננו של עולם, יטול יהושע ארכי (המלכות) שלי ואהא חי! אמר לו הקב"ה, עשה לו כדרך שהוא עושה לך, מיד השכים משה והלך לביתו של יהושע...יצאו להלוך. משה הלך לשמאלו של יהושע...אותה שעה צעק משה ואמר, מאה מיתות ולא קינאה אחת."